

DATA ABOUT THE AUTHOR:

Ignatenko Ganna V., postgraduate student of the Department of management in construction, Kyiv national University of construction and architecture
e-mail: kmknuba@mail.ua

Рецензент: Рижаква Галина Михайлівна, доктор економічних наук, професор, Київський національний університет будівництва й архітектури, завідувач кафедри менеджменту в будівництві.

УДК 330.34:316.42/.43(477)

КОНЦЕПЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

**Кучеренко С.Ю.,
Леваева Л.Ю.**

Предметом дослідження є концепції, стратегії і програми соціально-економічного розвитку країни.

Метою дослідження є обґрунтування основних концепцій соціально-економічного розвитку України на перспективу, визначення шляхів реалізації результатів стратегій на найближчу і віддалену перспективу при взаємозв'язку заходів на регіональному та місцевому рівнях.

Теоретичною і методологічною основою досліджень є: основні положення і принципи теорії ринкової економіки, наукові праці вчених-економістів з питань регулювання розвитку економіки, фундаментальні дослідження наукових організацій щодо проблем регулювання розвитку економіки на державному і регіональному рівні.

Результати дослідження. Стратегії, програми і плани, які розробляються в державі на всіх рівнях національної економіки - найважливіші інструменти реалізації політики відповідних суб'єктів управління. Вони дозволяють організувати чітку, продуману, всебічно обґрунтовану роботу для досягнення поставлених перед суспільством і суб'єктами економіки цілей.

Аналіз концепцій, стратегій і програм соціально-економічного розвитку як на державному рівні, так і в розрізі регіонів, галузей національної економіки, підтверджує, що вони базуються на загальних для світової практики критеріях визначення державних пріоритетів, які увібрали в себе весь спектр існуючих проблем.

Ключові слова: соціально-економічний розвиток, державне управління, концепції, стратегії, програми, держава, регіони.

КОНЦЕПЦИИ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ УКРАИНЫ

**Кучеренко С.Ю.,
Леваева Л.Ю.**

Предметом исследования являются концепции, стратегии и программы социально-экономического развития страны.

Целью исследования является обоснование основных концепций социально-экономического развития Украины на перспективу, определение путей реализации результатов стратегий на ближайшую и отдаленную перспективу при взаимосвязи мероприятий на региональном и местном уровнях.

Теоретической и методологической основой исследований являются: основные положения и принципы теории рыночной экономики, научные труды ученых-экономистов по вопросам регулирования развития экономики, фундаментальные исследования научных организаций относительно проблем регулирования развития экономики на государственном и региональном уровне.

Результаты исследования. Стратегии, программы и планы, которые разрабатываются в государстве на всех уровнях национальной экономики – самые важные инструменты реализации политики соответствующих субъектов управления. Они позволяют организовать четкую, продуманную, всесторонне обоснованную работу для достижения поставленных перед обществом и субъектами экономики целей.

Анализ концепций, стратегий и программ социально-экономического развития как на государственном уровне, так и в разрезе регионов, отраслей национальной экономики, подтверждает, что они базируются на общих для мировой практике критериях определения государственных приоритетов, которые вобрали в себя весь спектр существующих проблем.

Ключевые слова: социально-экономическое развитие, государственное управление, концепции, стратегии, программы, государство, регионы.

CONCEPTS OF UKRAINE'S SOCIAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT

**Kucherenko S.Yu.,
Levaieva L.Yu.**

The subject of research is the concepts, strategies and programs of socio-economic development of the country.

The purpose of research is to substantiate the basic concepts of socio-economic development of Ukraine in the future, to define the ways to implement the strategies at the regional and local levels in the future.

Theoretical and methodological basis of research are: the main provisions and principles of the market economy theory, the economists' scientific works on regulation problems of economic development, the basic scientific research of organizations on regulation problems of economic development at national and regional levels.

The results of work. Strategies, programs and plans are being developed by the state at all levels of the national economy – the most important policy instruments of governance subjects. They allow to organize a clear, thought-out, thoroughly grounded work for the achievement of the socio-economic purposes.

Analysis of concepts, strategies and programs of socio-economic development as on the national as regional level, sectors of the national economy, confirms that they are based on common world practice criteria for public priorities which have embraced the whole range of real problems.

Key words: socio-economic development, national administration, concepts, strategies, programs, states, regions.

Сьогодні Україна та її регіони стоять перед новими викликами, які сформовані під впливом зростання відкритості глобальної економіки, посилення невизначеності напрямів та темпів такого зростання. Це вимагає значних змін у стратегічному баченні розвитку регіонів України та визначенні цілей регіональної політики держави.

Суть цих змін полягає у переході від прямих короткострокових галузевих заходів впливу та реалізації інвестиційних проєктів у конкретних регіонах для розв'язання проблем їх розвитку до системного і комплексного підходу до розвитку територій, відповідно до якого інструменти регіональної політики координують та інтегрують різні галузеві фінансові потоки і створюють умови конкурентного розвитку для всіх регіонів. Чітке розуміння асиметричної природи регіонального розвитку повинно спрямовувати регіональну політику на розв'язання проблем забезпечення рівних можливостей здійснення економічної діяльності для населення та бізнесу, а також рівного доступу населення до ключових соціальних, адміністративних та інших послуг, що забезпечують можливість самореалізації.

Іншим важливим чинником є посилення ролі інституційного, соціального та економічного середовища на регіональному та місцевому рівні для економічного зростання та добробуту. Воно відповідно вимагає еволюції інституційної моделі формування та реалізації державної регіональної політики, яка сприяє створенню та стійкому функціонуванню середовища, сприятливого для місцевих та регіональних ініціатив.

Широкий спектр вказаних проблем в різні періоди активно досліджувався у працях вітчизняних та зарубіжних вчених. В першу чергу можна назвати таких вчених, як О.Амоша, О.Алимов, В.Беседін, В.Геєць, В.Гриньова, В.Гришко, Б.Данилишин, С.Дорогунцов, М.Дудченко, І.Крючкова, А.Музиченко, М.Некрасов, Б.Панасюк, В.Пила, М.Скрипніченко, Д.Стеченко, М.Чумаченко. Не всі багатогранні та різнобічні характеристики проблем розроблені і вивчені повністю. Особливо це стосується аналізу стратегій соціально-економічного розвитку держави.

Метою дослідження є обґрунтування основних концепцій соціально-економічного розвитку України на перспективу, визначення шляхів реалізації результатів стратегій на найближчу і віддалену перспективу при взаємозв'язку заходів на державному, регіональному та місцевому рівнях.

Теоретичною та методологічною основою досліджень є: головні положення і принципи теорії ринкової економіки, наукові праці вчених-економістів щодо питань регулювання розвитку економіки, фундаментальні дослідження наукових організацій відносно проблем регулювання розвитку економіки на регіональному рівні.

Стан економіки України, перетворення і процеси, які відбувалися в минулому, а особливо в останні роки, переконливо свідчать, що розв'язання проблем соціально-економічного розвитку перейшло в розряд стратегічних і глобальних, стало одним з найбільш важливих в державі. Подолання кризових явищ, перехід до сталого економічного зростання потребують подальшого відпрацювання механізмів регулювання економіки як на державному, так і на регіональному рівні [1, с. 3]. Пріоритети в соціально-економічному розвитку держави в системі державного регулювання визначаються концепцією соціально-економічного розвитку, яка реалізується в стратегії та відповідних програмах соціально-економічного розвитку, які в свою чергу приймаються в залежності від поставлених цілей на коротко-, середньо- або довгострокову перспективу.

Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 385 визначає цілі державної регіональної політики та основні завдання центральних та місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування, спрямовані на досягнення зазначених цілей, а також передбачає узгодженість державної регіональної політики з іншими державними політиками, які спрямовані на територіальний розвиток.

За результатами ґрунтовного аналізу основних тенденцій соціально-економічного розвитку регіонів протягом останніх 20 років та проблем, що існують у сфері регіональної політики, визначені цілі державної регіональної політики до 2020 року.

Ціль 1. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів. Передбачається якісне використання ендогенних факторів для забезпечення динамічного економічного зростання на регіональному рівні. Підвищення рівня конкурентоспроможності всіх регіонів є пріоритетом державної регіональної політики. Результатом заходів, здійснених для досягнення даної цілі, буде підвищення рівня розвитку регіонів, їх економічної активності, формування економіки на більш досконалій технологічній основі, створення механізму поширення процесу розвитку з центрів економічного зростання, якими будуть переважно міста – обласні центри, міста обласного значення, на інші території, що дасть можливість задіяти внутрішні фактори

розвитку адміністративних центрів районів, малих міст та сільських населених пунктів. Це здійснюватиметься шляхом розширення зв'язків між адміністративними центрами областей, районів і сільськими населеними пунктами, включаючи забезпечення транспортної доступності, розвитку сільської місцевості, а також вжиття заходів, що сприятимуть розвитку людського капіталу, упровадження новітніх технологій, покращення навколишнього природного середовища, що в результаті сприятиме привабливості території для інвестицій та активізації економічної діяльності на всій території країни (С/12).

Ціль 2. Територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток. Передбачається виконання завдань і здійснення заходів, спрямованих на вирішення актуальних проблемних питань Донецької та Луганської областей, Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, зменшення диспропорцій у доступі населення в кожному регіоні до базових соціальних, комунальних, адміністративних, транспортних, інформаційних та інших послуг, підвищення якості освіти сільської молоді, медичного обслуговування в малих містах та сільських населених пунктах, покращення водопостачання та водовідведення у населених пунктах, створення інформаційних та комунікаційних мереж з метою ефективного доступу населення до першочергових послуг (у кожному регіоні визначатиметься перелік територій з найгострішими проблемами щодо доступу населення до адміністративних та інших послуг з метою підвищення їх якості та збільшення обсягів), зменшення міжрегіональних відмінностей, просторової дезінтеграції, зміцнення коопераційних зв'язків між регіонами у різних сферах (економіці, культурі, освіті, соціальній сфері), з метою досягнення єдності держави (С/ 20).

Ціль 3. Ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку. На сьогодні, незважаючи на наявне законодавство та розуміння проблем регіонального розвитку, не вдалося зменшити регіональні диспропорції, удосконалити системи управління, децентралізації та деконцентрації владних повноважень, посилити спроможність органів місцевого самоврядування щодо планування та реалізації власних стратегій розвитку. Причиною цього є недосконалість системи врядування та відсутність відчутного прогресу у проведенні реформи адміністративно-територіального устрою, реформи державної служби в напрямі її професіоналізації, фіскальної децентралізації тощо.

Ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку передбачає такі операційні цілі:

- децентралізація влади, реформування місцевого самоврядування та адміністративно-територіального устрою;
- удосконалення системи стратегічного планування регіонального розвитку на загальнодержавному та регіональному рівні;
- підвищення якості державного управління регіональним розвитком;
- посилення міжгалузевої координації в процесі планування та реалізації державної регіональної політики;
- інституційне забезпечення регіонального розвитку [2, с. 29].

У зв'язку з невизначеністю обсягу фінансового забезпечення реалізації Стратегії розподіл фінансових ресурсів за її цілями здійснено орієнтовно, а саме:

ціль 1. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів – 35% загального обсягу фінансування, що планується спрямувати на виконання завдань із забезпечення підвищення рівня економічної активності регіонів, формування економіки у регіонах на більш досконалії технологічній основі;

ціль 2. Територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток – 64% загального обсягу фінансування, що буде спрямовано на зменшення диспропорцій у доступі населення в кожному регіоні до базових соціальних, комунальних, адміністративних, транспортних, інформаційних та інших послуг;

ціль 3. Ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку – близько 1% загального обсягу фінансування, що буде зосереджено насамперед на забезпеченні виконання навчальних та практичних програм підвищення кваліфікації спеціалістів центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, які відповідають за формування, реалізацію та здійснення контролю за реалізацією державної регіональної політики.

На досягнення зазначеної цілі в рамках проекту Європейського Союзу «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні» передбачено фінансування ряду заходів щодо надання консультативної та інформаційної допомоги центральним та місцевим органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування, громадським об'єднанням з питань формування та реалізації ефективної державної регіональної політики. Загальний обсяг фінансування в рамках технічної допомоги на 2013–2016 роки становить більш як 5 млн. євро [2, с. 41-42].

Стратегія реалізується двома етапами.

На першому етапі (2014–2016 роки) передбачається: створення нормативно-правових умов для вирішення проблемних питань соціально-економічного розвитку східних регіонів, зокрема Донецької та Луганської областей, шляхом розроблення та прийняття відповідної комплексної державної цільової програми; реалізація комплексних заходів з відновлення юрисдикції України на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, із захисту прав та інтересів населення, що проживає на цій території; підготовка концептуальних пропозицій конституційної реформи та формування законодавчої основи, необхідної для реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні на засадах децентралізації, субсидіарності, повсюдності та спроможності місцевого

самоврядування; внесення змін до Бюджетного і Податкового кодексів України у частині децентралізації фінансів, зміцнення матеріальної і фінансової основи місцевого самоврядування; формування цілісної системи стратегічного, середньострокового і короткострокового прогнозування та планування на державному, регіональному і місцевому рівні; визначення механізму координації розроблення цільових програм і проектів у сфері державної регіональної політики та їх узгодження з відповідними загальнодержавними програмами, цільовими програмами міністерств та інших центральних органів виконавчої влади; визначення на законодавчому рівні форми участі громадських об'єднань у формуванні, реалізації, проведенні моніторингу та оцінки результативності реалізації стратегій регіонального розвитку; провадження ефективної діяльності Міжвідомчої координаційної комісії з питань регіонального розвитку; підвищення рівня кваліфікації працівників центральних та місцевих органів виконавчої влади у сфері стратегічного планування регіонального розвитку, визначення та впровадження нових інструментів стимулювання розвитку регіонів, проведення моніторингу та оцінки їх ефективності; методичне забезпечення та координація процесу затвердження і реалізації регіональних стратегій розвитку; удосконалення нормативно-правової бази щодо розширення можливостей розвитку міст як центрів економічного зростання; завершення процесу територіального планування та затвердження генеральних схем розвитку на регіональному рівні, у тому числі міст – обласних центрів; удосконалення територіальної системи надання фізичним та юридичним особам адміністративних послуг; створення нормативно-правових умов для державного стимулювання об'єднання на добровільних засадах територіальних громад, використання ними можливостей співробітництва на умовах організаційної та фінансової кооперації; реалізація проектів транскордонного співробітництва, підвищення рівня соціально-економічного розвитку прикордонних територій; стимулювання впровадження в регіонах новітніх енергоефективних технологій та енергозберігаючих заходів, виробництва електроенергії з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива; концентрація фінансових ресурсів на пріоритетних напрямках регіонального розвитку; підтримка реалізації інвестиційних проектів житлового будівництва; створення умов для розвитку ефективного конкурентного середовища на регіональних ринках; мінімізація негативного впливу на економічну конкуренцію на регіональних ринках, що виникає внаслідок антиконкурентних дій місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

На другому етапі (2017–2020 роки) передбачається: проведення інституційної реорганізації органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади на новій територіальній основі; завершення формування нормативно-правового підґрунтя з питань діяльності органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади з урахуванням конституційної реформи; підвищення рівня фінансової забезпеченості місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування; реалізація державних інфраструктурних проектів, спрямованих на посилення міжрегіональної та внутрішньорегіональної інтеграції; реалізація інноваційних міжгалузевих проектів у сфері регіонального розвитку, спрямованих на стимулювання процесу економічного розвитку окремих регіонів та територій; розширення сфери застосування угод щодо регіонального розвитку; створення міжрегіональної та внутрішньорегіональної системи поширення інновацій та знань; запровадження ефективних інструментів для стимулювання формування ефективних регіональних ринків праці відповідно до потреб економіки регіону та з урахуванням його конкурентних переваг; сприяння розвитку ринкової інфраструктури регіональних ринків; усунення або зниження бар'єрів вступу на регіональні товарні ринки нових виробників та виходу з них; підвищення рівня інженерного забезпечення регіонів, у тому числі водозабезпечення сільських населених пунктів; створення інформаційної та комунікаційної мережі, розвиток дорожньо-транспортної інфраструктури; створення рівних умов для доступу населення, зокрема сільського, до освіти, підвищення якості освіти; поширення на інші регіони позитивного досвіду пілотних проектів реформування системи охорони здоров'я, підвищення доступності та ефективності медичного обслуговування населення незалежно від місця проживання; удосконалення системи територіального розміщення об'єктів сфери культури, зокрема в сільській місцевості; підвищення якості надання житлово-комунальних послуг шляхом створення конкурентного середовища на ринку таких послуг [2, с. 43-46].

Крім затвердженої Кабінетом Міністрів України Державної стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року, ряд науковців запропонували свої концепції соціально-економічного розвитку України на перспективу, розглянемо окремі з них, які на нашу думку заслуговують уваги.

Концепція соціально-економічного розвитку України на 2015-2016 рр. розроблена групою «Економічна стратегія Нової Країни» [3].

Пріоритетами Концепції є високий рівень інвестиційної привабливості, якісні умови ведення та розвитку бізнесу, умови для розвитку інновацій, умови для розвитку людського капіталу. Фундаментальними причинами невдач української економіки автори концепції вважають – колишню комуністичну бюрократію, яка із здобуттям незалежності приватизувала державні повноваження для власного збагачення; українці, які століттями не мали власної держави, довіряють тільки вузькому колу близьких, неготові слідувати нормам і правилам, діяти солідно, корупція стала частиною виживання. Найголовнішими проблемами сучасного стану є незахищеність майна та інвестицій, відсутність гарантії справедливого суду що робить не вигідними будь-які довгострокові інвестиції; корумпованість державного апарату, надмірна зарегульованість (в вигляді регуляторних норм – стосовно бізнесу, надто великої централізації функцій - стосовно територіальних

громад) – потребує від економічних агентів витратити багато ресурсів, що знижує продуктивність праці і не залишає ресурсів на розвиток; велике податкове навантаження (разом «корупційним податком») – змушує велику кількість економічних агентів працювати «в тіні», що додає їм незахищеності і невпевненості, демотивує інвестувати в майбутній розвиток в країні, а також впливає на макроекономічні показники України. Перепонами для проведення реформ є спротив корумпованої бюрократії, бюрократичний апарат нездатний і не зацікавлений реформувати сам себе, і за існуючою структурою не зможе працювати на користь держави в ринкових умовах; питання захисту прав власності і справедливого суду є не вирішеними, тому відсутність впевненості знижує ефект будь-яких реформ, спрямованих на зростання; відсутність люстрації як процесу очищення від корупції. Для того щоб реформи були проведені слід реалізувати всеосяжний антикорупційний проект (без послаблення корупції планові заходи перетворюються на формальність і обман), гарантувати захист особистих і майнових прав та справедливого суду, здійснити кадрове оновлення держави – починаючи з суддівської гілки влади та підвищити дієздатність держави через адміністративну, судову реформи, систему електронного уряду, скорочення кількості державних службовців та максимальне використання автоматизації. Потрібно наповнити бюрократичну систему людьми з європейськими цінностями. Активісти майдану, волонтери, добровольці – це люди які показали, що вони сповнюють європейські принципи. В поточній економічній ситуації можна виділити сильні і слабкі сторони. Сильними є якісна фундаментальна і технічна освіта; високий науково-технологічний потенціал в космо- і авіабудуванні; розвинені галузі: металургія, енергомашинобудування, атомна енергетика, електроенергетика, харчова промисловість; розвинені транзитні магістралі нафти, газу; велика кількість якісних ІТ-фахівців. Серед напрямків, які будуть розвиватися в найближчі роки, за дослідженнями: біотехнологія, медицина, нанотехнології, чиста енергетика, нові джерела енергії, робототехніка, ядерна, матеріалознавство, логістика, технології комунікацій, соціогуманітарні технології. Умови розвитку конкурентної ринкової економіки є: макроекономічна стабільність, ліквідація протекціоністських заходів, розумне відкриття економіки, поліпшення функціональних ринкових факторів виробництва, дерегулювання, реформа податкового адміністрування, судова і антикорупційна реформи, реформа соціальних послуг, інвестування в торговельну інфраструктуру. На думку авторів проекту, будь які види стимулювання – розвиток інфраструктури для підтримки малого бізнесу у сфері інновацій бізнес-інкубатори, центри трансферу технологій, розвиток інфраструктури, інфраструктура для розміщення виробничих підприємств і науково-дослідницьких центрів мають здійснюватись в свій час та при певних умовах. Дієздатність держави характеризуються здатністю забезпечити дотримання правил економічної гри, а саме: підтримує конкуренцію, забезпечує свободу капіталу, підтримує невідворотність дотримання договорів. Критерії дієздатності держави це спрямованість на цілі економічного розвитку, відсутність конфліктуючих інтересів, компетентність. Основною ціллю модернізації – переходу до економіки з більшою доданою вартістю. Людський капітал – це інтенсивний економічний ресурс, найважливіший фактор формування високотехнологічної, інноваційної економіки. Неодмінною умовою розвитку людського капіталу є середовище, його формує: висока якість освіти і науки, розвиток інтелектуальних мереж, відповідні традиції, наступність і високий суспільний статус інтелектуальної діяльності, економічна свобода, конкурентоспроможна якість життя. Напрямами діяльності для Міністерства економіки є: створення експортних бюро при різних асоціаціях (підтримка експортерів), створення бюро впровадження інноваційної технологічної політики; створення системи безперервного навчання; державна інноваційна стратегія; стратегія просування національних економічних інтересів; підвищення рівня інформатизації населення; підвищення рівня фінансової грамотності населення; поліпшення управлінського потенціалу бізнесу; розкрутка туристичного бренду України; реіндустріалізація економіки за рахунок ОПК і держзамовлення; комерціалізацію сфери туризму та санаторно-курортного відпочинку; роздержавлення системи пенсійного накопичення і соціального страхування; формування у жителів Південного Сходу запиту на зміни, прихильність новим європейським цінностям. (Професійний обмін: лідери думок, агенти впливів з різних середовищ, комунікатори) через подорожі в Європу; якість управління державними підприємствами.

Іншу стратегію розвитку «Україна – 2020» запропоновано робочою групою при Міністерстві економічного розвитку і торгівлі України [4].

Місією стратегії є підвищення рівня добробуту громадян України до рівня розвинутих країн, ціллю – домогтися на даному відрізьку темпу росту ВВП України у 3 рази більшого, ніж в інших країнах, що розвиваються

Стратегія розвитку «Україна 2020» включатиме три основні етапи:

1. Зняття бар'єрів, що стримують зростання економіки (дерегуляція економіки, ґрунтовне оновлення держапарату новими людьми, викоренення корупції за принципом «zero tolerance»);

2. Макроекономічна стабілізація (здешевлення вартості позикового капіталу, скорочення бюджетного дефіциту, інфляційне таргетування);

3. Розвиток індустрій з великою доданою вартістю шляхом залучення інвестицій (кінцеві продукти харчування, транзит, туризм, машинобудування, інженерія, сфера послуг, зниження залежності України від російського газу).

Першочерговими загальноекономічними ініціативами у регуляторній сфері «Дозвільна система і система ліцензування» є: скасування близько 100 ліцензій, пов'язаних із впровадженням господарської діяльності, скорочення переліку документів, які суб'єкту господарювання необхідно подати для одержання

документу дозвільного характеру на 50%, перехід до електронного способу подачі та отримання документів дозвільного характеру та ліцензій, скорочення кількості свідоцтв на 50%, передача частини ліцензованих функцій саморегульованим галузевим організаціям.

Першочерговими загальноекономічними ініціативами у регуляторній сфері «Податкова система» автори проекту виділяють: зменшення кількості податків і зборів та зменшення кількості звітів, розроблення порядку подання фінансової звітності, складеної за міжнародними стандартами в електронній формі, усунення необґрунтованих підстав щодо відмов у відшкодуванні ПДВ, зокрема визначення правочинів недійсними, забезпечення 100% відшкодування сум ПДВ суб'єктам господарювання, запровадження тільки щорічного звітування суб'єктам малого і середнього бізнесу, розробити та прийняти нормативно-правові акти щодо спрощення податкової звітності. У сфері «Митниця» автори проекту пропонують удосконалити процедуру митної оцінки відповідно до рекомендацій СОТ і ЄС, затвердити нормативно-правовий акт щодо порядку застосування автоматизованої системи аналізу та управління ризиками під час митного контролю та митного оформлення товарів із застосуванням вантажної митної декларації, встановити персональну матеріальну, адміністративну та кримінальну відповідальність посадових осіб митного органу за порушення вимог законодавства України, скасувати необхідність подання митним органам сертифікату проходження, декларації відповідності, пакувального листа, делівері-ордеру та договору купівлі-продажу під час імпорту, передбачити відповідно до європейської практики перелік скорочень у митних процедурах для підприємств, що не мають статусу УЕО, за умови відповідності встановленим критеріям. Щодо «Технічного регулювання» забезпечити гармонізацію національних стандартів із відповідними міжнародними та європейськими стандартами, забезпечити прийняття ідентичних європейським технічних регламентів, розмежувати вимоги до маркування харчових і нехарчових продуктів.

Ще одну стратегію розвитку «Україна – 2020» (Роль держави) запропонували науковці Кримського Інституту Стратегічних Досліджень [5].

Держава має відігравати чітко визначену роль – це не радянський тотальний контролер, але й більш ніж «нічний вартовий» для суспільства та громадян. При цьому роль держави має формуватись не тільки і не стільки з ідеологічних міркувань, але передусім з технічних причин. За замовчанням, суспільні актори та індивіди діють самостійно, не покладаючись на державу. Інтервенція держави ж відбувається лише для досягнення таких цілей: ефективність, справедливість індивідуальна свобода, соціальне порозуміння.

Суспільство України має бути структурованим та спроможним для вироблення спільних (для окремих груп) та загальних (для всіх у цілому) смислів, що і становитимуть «державне замовлення», тобто суспільство має бути спроможним до реального формування порядку денного в країні, у тому числі, по відношенню до держави. Звичайно, ми говоримо про активне громадянське суспільство та значну кількість і якість громадських організацій, що представляють інтереси широких верств населення так, що ефективно жодний громадянин не лишився без змоги колективно відстоювати свої інтереси, риси ідентичності тощо.

Громадянин України має ясно усвідомлювати відповідальність за свої особисті права та свободи, а також обов'язки та обмеження по відношенню до інших громадян. Співвідношення «індивідуальне Vs колективне», роль релігії і родини мають визначатись не державою, а шляхом широкого суспільного діалогу та пошуку відповідного «динамічного балансу». Цінності та переконання особистості, що здійснюють реальний вплив на оточуючих, мають отримати змогу артикуляції через спільні з іншими суспільні механізми. Громадянин має усвідомити, що апелювання до держави, як інституту, виправдано лише в разі технічної неспроможності суспільства до генерування загальних смислів.

Автори проекту пропонують:

- замінити паперові банкноти номіналом 1, 2, 5, 10 грн. на монети. Швидкість обігу монет є значно вищою за швидкість обігу в паперових банкнотах. Заміна дозволить збільшити об'єм грошей в економіці без збільшення грошової маси і без, відповідно, інфляції;

- виокремити обслуговування транзакцій (платежі, перекази) в окремі привітні структури, які матимуть прибуток від комісійних зборів, а не від кредитування;

- залишити можливість прийому депозитів та видачі кредитів лише за державними банками, порятунок яких за рахунок платників податків, в разі загрози банкрутства, не створить проблем морального плану;

- стимулювання розвитку фондового ринку через біржу та відкриті торги із широким залученням вкладів громадян через мережу відділень, що має стати реальною альтернативою депозитам для власників надлишковою ліквідністю та кредитуванню в пошуку ліквідності для юридичних осіб. Перший крок – скасування 15% податку на доходи акціонерів – фізичних осіб;

- створення системи охорони здоров'я, коли кожний громадянин має право самостійно обирати медичний заклад свого обслуговування. При цьому «гроші відстежують пацієнта», тобто чим більше людей обслуговував заклад, тим більше він фінансується він отримує з бюджету. При чому форма власності закладу не має значення. При цьому держава надає сімейного доктора, який консультує та виписує направлення;

- на відміну від медичних послуг школяр, як і його родина здебільшого невзможі самостійно обрати заклад початкової та середньої освіти. Формування рейтингів на базі опитування школярів, батьків, результатів тестування і т.д. при цьому стануть ефективним механізмом для ухвалення управлінських рішень щодо керівництва навчальних закладів. Заклади при цьому є державними;

- для попередження випадків, коли дітей народжують лише для грошової допомоги або допомоги по безробіттю стає самоціллю, коли соціальні виплати витрачаються на алкоголь та сигарети, замість пошуку

роботи варто ввести допомогу соціально незахищеним верствам населення натуральними одиницями – товарами та послугами. Наприклад, для породіль – видача дитячого харчування, засобів дитячої гігієни і т.д. Для безробітних – курси з підвищення кваліфікації, талони на харчування;

- виші на відміну від шкіл можуть створювати ефективний ринок з більш-менш доступною для споживача інформацією. Отже не є виправданим надання державою цієї послуги. Можливість отримання вищої освіти для малозабезпечених може провадитись наданням персональних державних грантів персонально для абітурієнта, а не деперсоналізованим державним замовленням. Окрім усього приватизація вишів забезпечить надходження коштів до державного бюджету.

Висновки. Аналіз концепцій, стратегій та програм соціально-економічного розвитку як на державному рівні, так і в розрізі регіонів, галузей національної економіки, підтверджує, що вони базуються на загальних в світовій практиці критеріях визначення державних пріоритетів, які увібрали в себе, напевно, весь спектр існуючих проблем буття української нації.

Суть державного регулювання соціально-економічної трансформації у загальному вигляді зводиться до того, щоб забезпечити економічне зростання суспільства.

Запорукою гармонійного, сталого розвитку українського народу, коли збалансовуються інтереси всіх соціальних груп населення, бізнесу та держави, виступає обрання найважливіших пріоритетів в соціально-економічному розвитку держави, що базуються на науково-обґрунтованих критеріях визначення цих пріоритетів.

Список использованных источников

1. Савченко В.Ф. *Методологічні засади розроблення програм соціально-економічного розвитку на регіональному рівні: дис. ... докт. економ. наук. 08.00.03 / В.Ф. Савченко ; Н.-д. екон. ін-т. – Київ, 2007.*
2. *Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року, затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 385 [Електронний ресурс] – Доступ до ресурсу <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF#n11> (дата обращения: 24.11.2016).* – Назва з екрана.
3. *Концепція соціально-економічного розвитку України на 2015-2016 рр розроблена групою «Економічна стратегія Нової Країни». [Електронний ресурс] – Доступ до ресурсу <http://www.slideshare.net/kukivan/20142015-42995946> (дата обращения: 24.11.2016).* – Назва з екрана.
4. *Стратегія розвитку «Україна 2020» [Електронний ресурс] – Доступ до ресурсу www.easybusiness.in.ua (дата обращения: 24.11.2016).* – Назва з екрана.
5. *Стратегія розвитку «Україна-2020» (Роль держави) Кримський Інститут Стратегічних Досліджень [Електронний ресурс] – Доступ до ресурсу <http://www.slideshare.net/KyivSchoolofEconomics/ss-38253878> (дата обращения: 24.11.2016).* – Назва з екрана.

References

1. *Savchenko V.F. Metodologichni zasady rozroblennja program social'no-ekonomichnogo rozvytku na regional'nomu rivni: dys. ... dokt. ekonom. nauk. – K., 2007.*
2. *Gosudarstvennaya strategiya regional'nogo razvitiya na period do 2020 goda, utverzhennaya Postanovleniem Kabineta Ministrov Ukrainy ot 6 avgusta 2014 № 385 : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF#n11>.*
3. *Kontseptsiya sotsial'no-ekonomicheskogo razvitiya Ukrainy na 2015-2016 gg. razrabotana gruppoy «Economicheskaya strategiya Novoy Strany : <http://www.slideshare.net/kukivan/20142015-42995946>*
4. *Strategiya razvitiya «Ukraina 2020» : www.easybusiness.in.ua (data obrashcheniya: 24.11.2015).*
5. *Strategiya razvitiya «Ukraina-2020» (Rol' gosudarstva) Krymskiy institut Strategicheskikh Issledovaniy : <http://www.slideshare.net/KyivSchoolofEconomics/ss-38253878>.*

ДАНИ ПРО АВТОРІВ

Кучеренко Світлана Юріївна, кандидат економічних наук, доцент, завідувача кафедрою політичної економії
Леваєва Людмила Юріївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки
 ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»
 вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав-Хмельницький, 08401, Україна

ДАНИЕ ОБ АВТОРАХ

Кучеренко Светлана Юрьевна, кандидат экономических наук, доцент, заведующая кафедрой политической экономии
Леваева Людмила Юрьевна, кандидат экономических наук, доцент кафедры экономики
 ГВУЗ «Переяслав-Хмельницкий ГПУ имени Григория Сковороды»
 ул. Сухомлинского, 30, г. Переяслав-Хмельницкий, 08401, Украина

DATA ABOUT THE AUTHORS

Kucherenko Svitlana Yuriivna, PhD, assistant professor of Political Economy
Levaieva Ludmila Yuriivna, PhD, associate professor of economics department
 SHEE «Pereyaslav-Khmelnytsky SPU named Gregory Skovorody»
 Str. Sukhomlinsky 30, Pereyaslav-Khmelnytsky, 08401, Ukraine